

Voorstellen van de Nationale Federatie van Jeugdmagistraten inzake wijziging van het gerechtelijk luik van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Eén verdienste kan men aan het *wetsontwerp van minister Gol betreffende de jeugdbescherming* niet ontzeggen, namelijk dat onder de dreiging ervan met spoed een aantal tegenvoorstellen werden geformuleerd.

Onder de waaier van standpunten, voorstellen en amendementen vinden we deze van de Bond van Grote en Jonge Gezinnen en deze van de Liga voor de Rechten van de Mens, die reeds vroeger in Panopticon werden gepubliceerd.

Ook de Nationale Federatie van Jeugdmagistraten werkte een ontwerp uit dat aan de minister van Justitie werd overgemaakt. Het betreft hier gedeeltelijk amendementen en tegenvoorstellen en voor een ander deel hoofdstukken, waarvan de toevoeging voorgesteld wordt en die met de rechterlijke inrichting en met het burgerlijk recht te maken hebben. Het grote voordeel van het voorstel van de Nationale Federatie is dat het volledig gerechtelijk luik van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming wordt behandeld. Daar de sociale bescherming onder de bevoegdheid van de gewesten valt, heeft de Nationale Federatie het nuttig geoordeeld op dit gebied voorlopig geen voorstellen te formuleren.

Een der voornaamste bezwaren tegen het wetsontwerp Gol ligt in het feit dat op strafgebied aan de jeugdige een grotere verantwoordelijkheid wordt toegekend maar dat deze lijn niet wordt doorgetrokken op burgerlijk gebied. De Federatie van Jeugdmagistraten heeft dit wel gedaan.

Welke zijn nu de voornaamste opties die door de jeugdmagistraten werden genomen?

1. Op burgerlijk gebied wordt aan de minderjarigen het recht toegekend om tussen te komen in alle zaken die hen aanbelangen, ook in het dossier op naam van hun ouders aangelegd. Deze tussenkomsten kunnen bestaan in het verplicht verhoor van de minderjarigen of in hun verschijning ter zitting, hetzij persoonlijk, hetzij vertegenwoordigd door een advocaat.

2. Meer bepaald wordt o.a. voorzien dat een minderjarige, die de volle 18 jaar oud is, zelf aan de jeugdrechtbank kan vragen om in het huwelijk te treden, dit wanneer beide ouders of één van hen deze toestemming weigeren. Zo ook kan een minderjarige die 18 jaar oud is, zelf zijn ontvoogding vragen daar waar voorheen slechts de ouders of de familieraad dit konden doen.

3. De bevoegdheid van de jeugdrechtbank wordt uitgebreid. Daar waar ze enkel bevoegd was inzake betwistingen over de hoede van hun kinderen tussen gehuwde ouders, wordt ze in het voorstel ook bevoegd om kennis te nemen van

de betwistingen tussen niet-gehuwde ouders alsmede van de vorderingen betreffende bezoekrecht van grootouders en eventueel andere personen die met een minderjarige affectieve banden hebben.

Op het gebied van het maatregelenrecht is het grootste bezwaar van de Federatie van Jeugdmagistraten dat de behandeling van de in gevaar verkerende minderjarigen is ondergebracht bij de maatregelen ten aanzien van de ouders. De ouders verantwoordelijk stellen voor het feit dat hun kinderen in gevaar verkeren is in een groot aantal gevallen maar niet altijd gerechtvaardigd. Het moet mogelijk blijven rechtstreeks maatregelen tegenover de minderjarige zelf te treffen.

Inzake de maatregelen ten aanzien van de ouders worden drie zaken voorgesteld.

1. Eerst en vooral wordt gestreefd naar een vereenvoudiging van het toezicht op de sociale uitkeringen.

2. Vervolgens wordt aan de ouders, aan wie een opvoedingsbijstand is opgelegd, ruime vrijheid gelaten wat betreft de wijze waarop de voorgeschreven maatregelen zullen uitgevoerd worden. Indien ze nochtans niet meewerken, kan de jeugdrechter tot plaatsing overgaan wanneer dit nodig is. Deze mogelijkheid bestond tot op heden niet.

3. Tenslotte wordt een nieuwe tussenmaatregel voorzien, namelijk de opschorting van het hoederecht, dit voor de gevallen het ingebreke blijven van de ouders niet aan slechte wil maar aan onbekwaamheid te wijten is.

Wat betreft de maatregelen ten aanzien van minderjarigen was er bij de jeugdmagistraten slechts op één punt een volstrekte unanimiteit aanwezig, namelijk tegen art. 13 van het ontwerp van minister Gol.

Reeds vroeger liet de Federatie haar standpunt kennen betreffende de burgerlijke en strafrechtelijke meerderjarigheid. Zij legt zich neer bij een burgerlijke meerderjarigheid op 18 jaar, die zij onafwendbaar acht gelet op de Europese context en op de evolutie van de zeden. Wel zou het verlagen van de grens der burgerlijke meerderjarigheid gepaard moeten gaan met overgangsmaatregelen teneinde een aantal jongeren de kans te geven sociale, psychologische en mentale handicaps te boven te komen.

Alleszins opteert de Federatie voor het behoud van de strafrechtelijke meerderjarigheid op 18 jaar. Sommigen denken zelfs aan de oprichting van bijzondere correctionele kamers voor jeugdigen van 18 tot 23 jaar.

Een der voornaamste kritieken op het betreffende artikel van het wetsontwerp Gol is het feit dat een gewone rechtbank, die geen ervaring heeft met de werkwijze van de jeugdrechtbank en voor wie de feiten en het strafwetboek zwaarder op de te treffen beslissing doorwegen dan de toestand van de jongere en zijn familie en die niet over de middelen beschikt om zich dienaangaande in te lichten, moeilijk met werkelijke kennis van zaken een beslissing zal kunnen treffen over het al dan niet verzenden naar de jeugdrechtbank.

Tevens moet de grote meerderheid van de jongeren het halen van een educatieve begeleiding tot hun 18de jaar. Ook de zwaarwichtigheid van de feiten kan niet als een absoluut criterium worden beschouwd, zoals nochtans door minister Gol wordt voorgesteld.

Voor de Federatie betreft het in de eerste plaats een kwestie van middelen.

Zo voorziet ze in art. 14 van haar voorstel (oud art. 37 van de wet van 8 april 1965) een aantal nieuwe maatregelen waaronder het afzonderlijk wonen onder de begeleiding van een daartoe erkende instelling of gespecialiseerde dienst.

Buiten de plaatsing in een van de observatie- en opvoedingsinstellingen van het Rijk worden voor de minderjarigen, vervolgd wegens een als misdrijf omschreven feit of die bedelaar of landloper zijn, nog andere maatregelen voorzien waarvan de enen residentieel zijn (plaatsing in een gesloten orthopedagogisch centrum of in een veiligheidsinstelling) en de anderen niet-residentieel (het opleggen van een prestatie die educatief of herstellend kan zijn). De duur van de residentiële maatregelen moet verplichtend in het vonnis worden bepaald. Alleszins hebben deze laatste maatregelen een sanctionerend karakter zonder dat daarom de educatieve bedoelingen wegvallen.

Wanneer geen dezer maatregelen kan baten, blijft de mogelijkheid bestaan om de zaak uit handen te geven. De toepassingsvoorwaarden worden nochtans soepeler gemaakt.

Nog aan te stippen valt dat de mogelijkheid voor de ouders om klacht neer te leggen tegen hun kinderen wegens wangedrag of onbuigzaamheid (huidig art. 36-1° van de wet van 8 april 1965) wordt afgeschaft.

Samenvattend kan worden gezegd dat in het voorstel van de Nationale Federatie van Jeugd magistraten de nadruk wordt gelegd op:

1. de versterking van de rechtpositie van de minderjarige;
2. het meer armslag geven aan andere organismen en de overheid van wie ze afhangen vooral waar het om sociale hulpverlening gaat. Zo wordt voorzien dat na de ontzetting uit de ouderlijke macht de jeugdrechtbank ontlast moet kunnen worden én van het dossier zelf én van het toezicht op de uitvoering. Herhaaldelijk wordt eveneens voorzien dat benevens de sociale dienst bij de jeugdrechtbank ook andere daartoe erkende instellingen zouden kunnen worden belast met de uitvoering van sommige maatregelen.
3. een meer kordate aanpak inzake sanctionering van ernstige delinquentie bij jeugdigen doch dit binnen het kader van de bestaande basisopties.

Jan Peeters
Voorzitter van de Vlaamse Vleugel van de Unie
van de Jeugd magistraten van het Rijk